

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*ДО 30-Ї РІЧНИЦІ
МАРІУПОЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ*

ФЕНОМЕН КУЛЬТУРИ ПОСТГЛОБАЛІЗМУ

Збірник матеріалів
І Міжнародної науково-практичної конференції

27 листопада 2020 року

Частина I

За загальною редакцією
доктора культурології, професора,
завідувача кафедри культурології та інформаційної діяльності
Ю. С. Сабадаш

Маріуполь
2020

НАЦІОНАЛЬНА СИСТЕМА УКРАЇНСЬКОГО ДІЛОВОДСТВА: НЕОБХІДНІСТЬ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Створення національної системи діловодства в Україні стало актуальним в повному обсязі питань на початку 1990-х років, після проголошення незалежності новоутвореної держави.

Основним компонентом національної системи діловодства є нормативно-правова база, яку складають закони, підзаконні акти, державні стандарти. Регламентація діловодства на основі правил, зазначених в нормативно-правових актах, сприяє дотриманню принципів якості, оперативності, відсутності дублювання операцій в роботі зі службовими документами та досягненню високого рівня організації ділових процесів. Наявність такого рівня організації діловодства безпосередньо впливає на ефективність діяльності сучасних українських органів влади, установ, підприємств, організацій.

Формування нормативно-правової бази організації діловодства в Україні знайшло відображення у публікаціях О. М. Загорецької, С. Г. Кулешова, Т. В. Іванової, Л. П. Піддубної, Ю. І. Палехи.

Нормативно-правову базу українського діловодства складають:

- закони України;
- нормативно-правові акти Верховної Ради, Президента України, Кабінету Міністрів України;
- нормативно-правові акти міністерств, державних комітетів, інших органів центральної виконавчої влади зі спеціальним статусом;
- нормативно-правові акти місцевих органів виконавчої влади;
- нормативно-правові акти органів місцевого самоврядування;
- нормативно-правові акти відділів та управлінь відповідних центральних органів на місцях;
- нормативно-правові акти керівників державних підприємств, установ, організацій на місцях.

Більшість сучасних українських підприємств, організацій, установ, органів державного управління та місцевого самоврядування здійснюють загальні ділові процеси відповідно до нормативно-правових актів як державного, так і локального значення. Нормативно-правові акти загальнодержавного значення здебільшого представлені інструкціями, правилами та порядками, які в певних процесах не мають єдиного підходу до організації документування управлінської інформації та роботи зі службовими документами, що знижує рівень уніфікації ділових процесів[1; 2; 3]. До того ж, відповідальність за недотримання вимог створення та опрацювання управлінських документів або порушення правил щодо організації ділових процесів чітко не встановлена жодним нормативно-правовим актом.

Організація діловодних процесів на законодавчому рівні майже не врегульована. У 1993 році був прийнятий Закон України «Про Національний архівний фонд та архівні установи»[5]. Вважати, в повній мірі, цей законодавчий акт базовим у сфері документування управлінської інформації та роботи зі службовими документами як динамічними об'єктами складно, але він є першим документом загальнодержавного значення, в якому простежується увага до діловодства. В ньому було чітко окреслено роль держави як гаранта забезпечення умов розвитку діловодства у напрямку відповідності міжнародним стандартам. Відповідно до принципів розподілу влади молодій незалежній Українській державі її політика у сфері діловодства, згідно прийнятому закону, повинна визначатимуться Верховною Радою України, а реалізація має забезпечитися Кабінетом Міністрів України, іншими органами виконавчої влади, а також органами місцевого самоврядування. Також, законом були встановлені визначення таких діловодних термінів як «діловодство» та «номенклатура справ». Проте, цим документом не було закріплено об'єкт, суб'єкт, засади діловодства, відповідальність за порушення вимог організації діловодства тощо.

Діючим є Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг», прийнятий у 2003 році[4]. Проте, сучасне українське діловодство не є повністю електронним, тому законодавчого регулювання потребують його загальні основи.

Щодо закону України, яким встановлені правові засади організації діловодства в Україні та єдині вимоги щодо підготовки службових документів і організації роботи з такими документами, що зафіксовані на папері, кіно-, відео- і фотоплівці, електронних, інших носіях, то він відсутній. Роботу над створенням законопроекту «Про діловодство» було розпочато ще на початку 2000-х років. Результатом стало видання 26 липня 2006 року розпорядження прем'єр-міністра України за номером 426 «Про схвалення Концепції проекту Закону України «Про справочинство» (прим.авт – в Україні термін «діловодство» та «справочинство» використовують як синоніми), яким окрім схвалення Концепції встановлювалось завдання по розробці проекту відповідного закону та подання його на розгляд Кабінету Міністрів України до 01 грудня 2006 року[6]. Але питання прийняття закону про діловодство залишається відкритим і сьогодні. Тому, незважаючи на діючу низку нормативно-правових актів з діловодства, актуальними та тими, що потребують врегулювання, залишаються деякі завдання вказані в Концепції проекту Закону України «Про справочинство», зокрема: розмежування повноважень суб'єктів організації справочинства; забезпечення виконання установами нормативно-правових актів з питань справочинства тощо. Але все ж таки основною проблемою, на наш погляд, залишається невизначеність ступеню відповідальності за порушення вимог щодо організації діловодства, а також за неякісне створення, опрацювання, умисне псування, знищення, підроблення, приховання і незаконну передачу службових документів. Це безумовно знижує рівень виконавчої дисципліни та культури діловодства.

Отже, питання розроблення та прийняття Закону України «Про діловодство / справочинство» залишається актуальним для нашої держави.

Література

1. Деякі питання документування управлінської діяльності (Типова інструкція з документування управлінської інформації в електронній формі та організації роботи з електронними документами в діловодстві, електронного міжвідомчого обміну; Типова інструкція з діловодства в міністерствах, інших центральних та місцевих органах виконавчої влади; Регламент організації взаємодії органів виконавчої влади в електронній формі): постанова Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 55. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2018-%D0%BF#n1251>

2. Порядок роботи з електронними документами у діловодстві та їх підготовки до передавання на архівне зберігання: наказ Міністерства юстиції України від 11 листопада 2014 року № 1421/26198. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1421-14#Text>

3. Правила організації діловодства та архівного зберігання документів у державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях: наказ Міністерства юстиції України від 18 червня 2015 року № 1000/5. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0736-15#Text>

4. Про електронні документи та електронний документообіг: закон України 22 травня 2003 року № 851-IV. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>

5. Про Національний архівний фонд та архівні установи: закон України від 24 грудня 1993 р. № 3814-XII. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3814-12#Text>

6. Про схвалення Концепції проекту Закону України «Про справочинство»:и розпорядження Кабінету Міністрів України від 26 липня 2006 р. N 426-р. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/426-2006-%D1%80>

УДК 316.73

Л. О. Поліщук

/ м. Київ /

А. О. Птіцин

/ м. Київ /

СИМУЛЯКРИ У КУЛЬТУРНІЙ РЕАЛЬНОСТІ СУЧАСНОСТІ

Сучасне глобалізоване суспільство характеризується повсякденним використанням симулякрів у різних сферах життєдіяльності. Новітні технологічні можливості, штучний інтелект, віртуальна реальність – змінили специфіку сприйняття дійсності, вплинули на міжособистісні комунікації. Наше суспільство все частіше поринає у сферу симулятивної інформації, адже

штучно створений світ має багато переваг - тут завжди все можливо розпочати заново, можна легко замінити або оживити героя, отримати омріяне та недосяжне в реальному світі. Очевидним та беззаперечним є вплив на нашу поведінку, на сприйняття нами дійсності, на спосіб нашої комунікації, сучасних мас-медіа та створених ними симулякрів.

Поняття «симулякр» (від лат. Simulacrum, Idola, Phantasma) трактується як щось чого не існує насправді, як форма яка існує без свого оригіналу, як міф або вимисел, як подоба або копія чогось, тощо. Симулякр – це муляж, видимість, імітація образу, символу, знаку, за котрим немає ніякої визначеної дійсності, пуста шкаралупа, що маніфестує присутність відсутності реальності [1].

Більшість дослідників витоків симулякру звертаються до часів античності, стверджуючи, що поняття прийшло до нас в спадок ще від грецької культури. Та сучасне розуміння і поширення у науковому дискурсі поняття «симулякр» пов'язують з ім'ям французького науковця Жана Бодріяра, котрий трактує «симулякр» як копію, що немає оригіналу, як процес симуляції, котра розуміється як «зародження гіперреального за допомогою моделей реального, що не мають власних витоків і реальності». Реальне замінюють символи реального, симулякри співіносяться не з реальністю, а з іншими симулякрами. Симулякр – це не те, що приховує істину, це істина, яка приховує, що її немає [2].

Ми існуємо у світі у якому багато інформації і мало смислу. Інформація, на думку Ж. Бодріяра, знищує власні смисли, вона знищує комунікацію і соціальне. Поясненням цього явища є дві причини:

1. Інформацію витрачає сили на інсценування комунікації, а не на її стимулювання. Замість того щоб формувати смисл, вона витрачає сили на його інсценування. Тобто, інформація наповнюється примарним змістом, що формується завдяки непрямим інтерв'ю, словами, телефонами для слухачів-глядачів, словесним шантажем на кшталт: «Це стосується вас!» «Подія – це ви!», тощо. При формуванні реальнішого за реальне – знищується посправжньому реальне.

2. Інформація, завдяки ЗМІ, розмиває смисл і розчиняє соціальне. Не існує ознак сучасності, які б не піддавалися сумніву [2, с.117–123].

Таким чином, симулякри сприяють трансформації реальності, підмінюючи реальні образи життя і поведінки вигаданими. Засоби масової інформації лише імітують комунікацію з глядачем, інформація, котру вони транслюють немає змісту.

На думку М. Кім, сучасні ЗМІ вже не відображають дійсність, вони самі являють собою дійсність, набуваючи властивостей реальності. Новинні шоу, реаліті-шоу, що популяризуються сьогодні на телебаченні слугують прикладом ситуації, коли брехня і викривлення фактів, що пропонуються глядачам, виступають уже не просто реальністю, а надреальністю чи гіперреальністю [5].

Дійсно, симулякри, створені засобами масової інформації, маніпулюють суспільною думкою, впливають на громадську свідомість, на сприйняття дійсності, на вибір товарів, послуг, політичний вибір, тощо.

Можливо саме тому, В. Ємелін називає симулякри, вампірами постмодерної культури, отруєною кров'ю артерій інформаційного суспільства. На думку науковця, бар'єри, що відмежовують світ від його віртуальної імітації, стають все примарнішими [4].

Ж. Бодріяр виокремлює три рівні симулякрів: симулякри природні, натуралістичні, засновані на образі, імітації і підробці, гармонічні, оптимістичні і спрямовані на реституцію чи інституцію природи за образом і подобою Божою; симулякри продуктивні, спрямовані на підвищення продуктивності, засновані на енергії, силі, її матеріальному втіленні в машинах і всій системі виробництва; симулякри симуляції, засновані на інформації, моделюванні, кібернетичній грі, - повна операційність, гіперреалістичність, спрямована на тотальний контроль. І реальне, і видумане існують лише на певній дистанції [3].

Симулякри сучасного життя зустрічаються не лише в медійних, а і в повсякденних культурних практиках. Сучасному споживачу разом з товаром чи послугою пропонується симулякр, про стиль життя, іміджеві та статусні очікування. Обираючи товари і послуги ми часто керуємося вигаданими показниками, обираючи бренди, що є символом успішності, стилю, статусу, а не за якісними характеристиками.

Серед головних характеристик симулякру – здатність маскувати відсутність справжньої реальності. Штучне видається справжнішим за справжнє. Як приклад Ж. Бодріяр наводить парк Диснейленд, він стверджує, що Диснейленд існує для того, щоб приховати, що Диснейлендом насправді є «реальна» країна – вся реальна Америка. Диснейленд представляють як видумане, щоб ми повірили, що все інше – реальне. Таким чином, симулякри стали реальнішими за реальне, а весь світ – це правдоподібна вигадка, що ототожнюється з реальністю [2,3,6].

Існуюча реальність базується на синтезі реальності та симуляцій. Сучасній людині все складніше зрозуміти, що є реальністю, а що симулякром, особливо коли вони поєднані. Вигадане стає для нас реальністю, ми не бачимо іншої реальності, окрім створеної реальності. Симулякри підтверджують реальність справжнього, не вигаданого світу, демонструючи нам ту реальність, котра зрозуміла і доступна нам.

Література

1. Бычков В. Симулякр. Эстетическая аура бытия. М., 210. С.706-708.
2. Бодрияр Ж. Симулякри і симуляції /Перекл.В. Ховхун. К., 2004. 230 с.
3. Бодрияр Ж. Симулякры и симуляции / Перев. А. А. Качалов. М., 2017. 320 с. URL: http://loveread.ec/view_global.php?id=72978
4. Емелин В.А. Симулякры и технологии виртуализации в информационном обществе. *Национальный психологический журнал*. 2016. №3(23). С.86–97.

5. Ким М. А. Роль симулякра в современной культуре. *Теория и практика общественного развития*. 2013. № 11. С.46-48.

6. Онегина Е. Что такое симулякр или зачем на самом деле нужен Диснейленд. URL: <https://theoryandpractice.ru/posts/6543-что-такое-симулякр-или-зачем-на-самом-деле-нужен-disneyland>

7. Скалацька О.В. Концепт «симулякр» у філософському дискурсі Ж. Бодрійяра. *Вісник Харківського національного педагогічного університету. Філософія*. 2013. Том 2. №41. URL: <http://journals.urau.ua/index.php/2312-1947/article/view/29170>

8. Симулякр. Электронная библиотека ИФ РАН «Новая философская энциклопедия»

URL: <https://iphlib.ru/library/collection/newphilenc/document/HASHe582c0684b9932e2c8eae5>

УДК 659.1:316

О. П. Поліщук

/ м. Житомир /

М. В. Слюсар

/ м. Житомир /

РЕКЛАМНИЙ СИМУЛЯКР У СИМВОЛІЧНОМУ ВИРОБНИЦТВІ ТА ОБМІНІ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Символічне виробництво та обмін у суспільстві завжди мало і має місце, адже символічне виступає важливим феноменом людського існування як в індивідуальному, так і груповому вияві. Значення останнього не менш важливе за феномени уявного чи реального у бутті як окремої людини, так і спільноти та суспільства загалом.

Однак уявне є важливим явищем, насамперед, для окремої людини, виступаючи елементом її внутрішнього, духовного життя (задовольняючи жагу до гри чи творчості, прагнення до самопізнання, самозаспокоєння при драматичних життєвих колізіях тощо). На противагу йому феномен реального стосується царини матеріального і соціального життя, тобто усього речовинного, здійсненого у предметних (природних чи штучних) формах, людських стосунках і діях, комунікативних актах та ін. Реальне та уявне, відтак, виступають антиподами в людському існуванні, а певною єднальною їх ланкою, як видається, виступає феномен символічного. Проте останній завжди пов'язаний не тільки із ціннісною сферою існування суспільства, соціальними та культурними ідеалами, нормами повсякденних стосунків і спілкування. Символічне – це ще й простір виходу за межі усталеного через відсутність обов'язкової адекватної презентації форми (предмета, процесу, явища) по відношенню до означуваного, адже для нього має сенс *заміщення* конкретного предмета іншим, певної форми іншою, одного об'єкта іншим та ін. При цьому при такому заміщенні відбувається *витіснення* одних важливих складових,